

Kouluttajan opas

Moduuli 6

Monimutkaiset viestintävälineet

Esittäjän nimi: _____

Päivämäärä: _____

COM-IN KA220-VET-
9A87A6EF © is licenced
under CC BY-NC-SA 4.0.

Co-funded by
the European Union

Sanasto

Kirjallisuudessa kerrotaan, että IDD-lapset oppivat samat ensimmäiset sanat kuin neurotyypilliset lapset (Barrett & Diniz, 1989; Chapman, 2006; Mervis & Bertrand, 1995b) ja soveltaa samoja strategioita uusien sanojen hankkimiseen (Chapman et al., 1990; Mervis & Bertrand, 1994, 1995a).

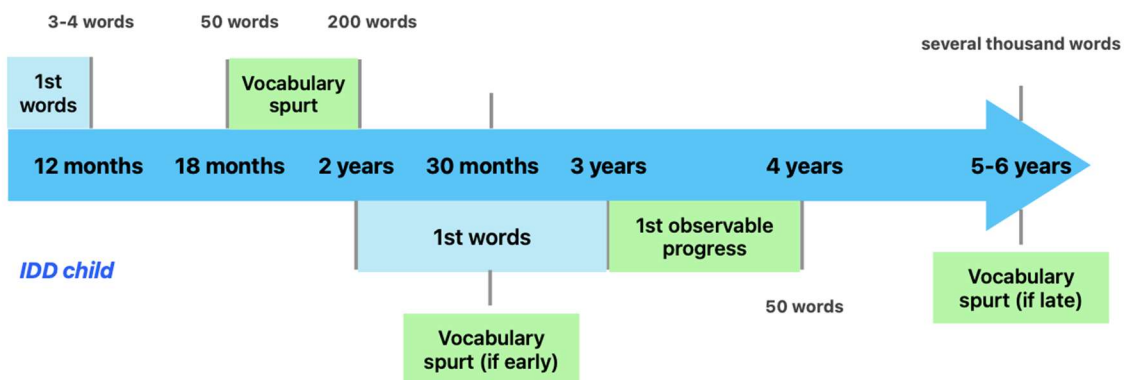
Ilmeisin prosessi sanaston kehityksessä on lapsen tuottamien sanojen määrän kasvu. Lukuisat tutkimukset ovat tarkastelleet neurotyypillisten lasten tuottamien sanojen määrää eri ikäryhmissä. Ne osoittavat, että pienet lapset oppivat perussanaston hyvin nopeasti. 12 kuukauden iässä lapsi tuottaa keskimäärin 3 tai 4 sanaa, 18 kuukauden kohdalla 90 sanaa, 2 vuoden kohdalla 320 sanaa ja 30 kuukauden kohdalla 570 sanaa (Fenson et al., 1994); Altistuminen yksittäisille sanoille voi helpottaa varhaista leksikaalista kehitystä. Yleensä ensimmäiset sanat hankitaan hitaasti, keskimäärin yhdestä kolmeen uutta sanaa viikossa. Kun lapsi tietää 20-40 sanaa, noin 18-20 kuukauden iässä, tapahtuu sanaston spurtti ja uusien sanojen hankintanopeus kasvaa ja kiihtyy yhtäkkiä, niin että tänä aikana lapsi oppii 8 tai enemmän sanaa viikossa (Bassano, 2000). 6-vuotiaana lapsi on tuottanut noin 14 000 sanaa. Siitä lähtien opitaan 3 000 sanaa joka vuosi noin 17-vuotiaaksi asti. Aikuisena tuottava sanasto koostuu 20 000–50 000 sanasta (Clark, 1995).

Vaikka ensimmäiset sanat esiintyvät neurotyypillisillä lapsilla ja IDD-lapsilla suunnilleen samassa henkisessä iässä, vasta myöhemmin viive laajenee jälkimmäisessä, mikä johtaa meidät pitämään heidän leksikaalista kehitystään hidastuneena ja epätäydellisenä versiona normaalista kehityksestä (Chapman, 2006). Esimerkiksi näyttää siltä, että vain 10% Downin oireyhtymää sairastavista lapsista tuottaa ensimmäisen sanansa yhden vuoden iässä, ja suurin osa alkaa puhua vasta 2 vuoden iän jälkeen, koska yksilöiden välinen vaihtelu on suurta (Berglund ym., 2001). Vaikka Downin oireyhtymää sairastavien lasten leksikaalinen kehitys on viivästynyt, se noudattaa samaa kehityspolkua kuin neurotyypillisten lasten (Rondal & Comblain, 1999). Sanaston ymmärtämisen kannalta tietty määrä nuoria voi jopa osoittaa yhtä

suurta tai parempaa suorituskkyä kuin normotyypilliset saman henkisen iän lapset (Chapman, 2006).

Leksikaalisen räjähdysen ilmiö, joka on merkki sanaston kasvusta noin 18-24 kuukaudessa normaalisti kehittyvillä lapsilla, vaikuttaa älylliseen vammaisuuteen ja viivästyy ajoissa. Tutkimusten mukaan se voidaan tunnistaa lapsilla, joilla on Downin oireyhtymä noin 30 kuukauden iässä tai myöhemmin, noin 5-6 vuoden iässä (Oliver & Buckley, 1994). Sanavaraston kasvu on siis vähäisempää kuin keskimääräisellä lapsella, ja yli 50 prosentissa tapauksista keskivaikeasti kehitysvammaiset lapset eivät riko 50 sanan sanavarastorajaa ennen 4 vuoden ikää (Berglund et al., 2001). Todellista edistystä voidaan siis havaita vasta 3-4 vuoden iässä. Näiden tietojen valossa näyttää siltä, että uusien sanojen omaksumisnopeus IDD-lapsilla ei ole sama kuin normaalisti kehittyvillä lapsilla. Näiden kahden ryhmän kehityskäyrät erkanevat vähitellen ja ero kasvaa vuosien mittaan yksilöiden välisen suuren vaihtelun yhteydessä. Tämän seurauksena heidän leksikaalinen kantansa on alhaisempi kuin heidän ikäisensä normaalissa kehityksessä, joka on sovitettu henkisen iän tai kielellisen iän perusteella (Zampini & D'Odorico, 2011).

Neurotypical child

Kuten yllä olevasta kuvasta käy ilmi, näyttää siltä, että IDD-lapsilla uusien sanojen omaksumisen nopeus ei ole sama kuin normaalisti kehittyvillä lapsilla.

Kronologista ikää enemmän henkinen ikä on olennainen selittävä muuttuja kehitysvammaisten leksikaalisen kannan kehityksessä (Barrett & Diniz, 1989; Roberts et al., 2007). Itse asiassa viime vuosikymmeninä tehdyt eri tutkimukset ovat osoittaneet, että ekspressiivisen sanaston koon ja IDD-lasten kronologisen iän välillä ei ole korrelaatiota, mikä viittaa siihen, että ekspressiivisen sanaston ja elämäkokemuksen tai yksinkertaisen biologisen kypsymisen välillä ei ole lineaarista suhdetta.

Toisaalta vastaanottosanaston koko korreloi sekä henkisen iän että kronologisen iän kanssa, kuten Faconin et al. (Facon et al., 2002; Facon, Nuchadee, et al., 2012; Facon et al., 2016). Tämä viittaa siihen, että kehitysvammaisten ihmisten elämäkokemus, riippumatta etiologiasta, lisää mahdollisuuksia laajentaa leksikaalisen kannan vastaanottavaa puolta, vaikka aktiivinen haku muistista tuotantotarkoituksiin olisi edelleen puutteellista.

Leksikaalisen hankinnan alkuvaiheessa IDD-lasten käyttämät sanat ovat suhteellisen samanlaisia kuin neurotyypillisten lasten käyttämät sanat. Esimerkiksi Downin oireyhtymää sairastavien lasten ja neurotyypillisten lasten tuottamilla 50 ensimmäisellä sanalla on sama viitesisältö, eli heidän ympärillään olevien ihmisten, eläinten, lelujen, keittiövälineiden, ruoan ja juoman nimet sekä päivittäisiin rutiineihin ja toimintoihin liittyvät sanat (Clark, 1995). Neurotyypilliset ja Downin oireyhtymän lapset hankkivat ensin esineiden nimet, jotka ovat "dynaamisesti liikkuvia tai kykeneviä liikkumaan" (ihmiset, eläimet, ajoneuvot jne.), Sitten esineiden nimet, joita he voivat manipuloida (lelut, vaatteet) ja lopuksi ruumiinosien nimet. Uusien sanojen lisääminen sanastoon osuu samaan aikaan kunkin semanttisen alueen kehityksen ja organisoinnin kanssa.

Näiden "sisältösanojen" (substantiivit, adjektiivit, verbit ja adverbit) lisäksi sanastossa on oltava myös funktiosanoja tai "suhteellisia" termejä (prepositioita, artikkeleita, konjunktioita jne.), Joilla on tärkeä rooli syntaksin rakentamisessa. Tämänäkötyyppisen sanaston erityispiirre on se, että se koostuu yksinomaan sanoista, joiden tehtävänä on osoittaa kahden esineen, henkilön tai tapahtuman välinen suhde, erityisesti tilan tai ajan suhteen. Niiden hankkiminen

on hitaampaa ja viivästyneempää IDD-lapsilla, koska heidän ymmärtämisensä vaatii monimutkaisempia kognitiivisia edellytyksiä (Facon, Magis et ai., 2012).

Sanastotarpeet henkilölle, jolla on heikot viestintätaidot

IDD -henkilön yleinen viestintäkyky on tärkeä tekijä, joka tiimille (terapeutit, opettajat jne.) on otettava huomioon valittaessa sanastoa AAC -työkaluun.

Henkilöt, joilla on syvä ja vaikea IDD, eivät pysty luomaan omaa sanastoaan. Heidän on tyydyttävä muiden valitsemaan sanastoon.

On otettava huomioon kahdenlaisia sanastoja:

- Kommunikointiin tarvittava sanasto – ydinsanasto,
- Kielitaidon kehittämiseen tarvittava sanasto – reunasanasto.

Keskeinen sanasto

Ydinsanasto on niin kutsuttu, koska se on olennaista ilmaista henkilön perustarpeet.

Ydinsanat ovat pieni joukko yksinkertaisia sanoja, jotka muodostavat 80% jokapäiväisessä viestinnässä käytetyistä sanoista (katso esimerkkejä <http://corevocabulary.weebly.com>).

Ydinsanasto rajoittuu joukkoon erittäin hyödyllisiä sanoja. Si se koostuu pronomineista (minä, sinä jne.), verbeistä (syödä, juoda, nukkua jne.), kuvaajista (kuuma, kylmä jne.) ja prepositioista (sisään, päälle jne.). Ydinsanasto sisältää hyvin vähän substantiiveja.

Ydinsanasto on järjestetty kontekstin mukaan siten, että sanat ovat käytettävissä tarvittaessa.

Viestintätaulut:

- sisältää sanastoa, jota käytetään aterioihin, pukeutumiseen, wc: hen, harrastuksiin jne.
- sijoitetaan paikkaan, jossa toiminta tapahtuu.

Fringe-sanasto

AAC -työkalu voi sisältää sanastoa, joka on vielä tuntematon tai jota henkilö ei käytä. Tätä sanastoa ei todellakaan valita sen toiminnallisen tarpeen vuoksi tietyssä tilanteessa, vaan koska se voi olla hyödyllinen sanaston ja kielen kehityksessä.

Yleensä katsotaan, että reunasanasto sisältää erilaisia sanaluokkia, jotka voidaan yhdistää muodostamaan monimutkaisempi merkitys:

- substantiivit (esim. henkilö, sijainnit, esineet),
- vertaileva (esim. vähemmän kuin, parempi jne.),
- yleiset verbit (esim. tehdä, antaa, ottaa jne.),
- tietyt verbit (esim. syödä, juoda, nähdä jne.),
- emotionaaliset sanat (esim. surullinen, onnellinen, vihainen jne.)
- sanat, jotka ilmaisevat affirmaatiota tai negaatiota (esim. kyllä, ei, ei jne.)
- sanat ilmaisevat toistumisen tai lakkaamisen (esim. lisää, lopeta jne.)
- henkilöihin viittaavat erisnimet ja pronominit – erisnimiä voidaan käyttää myös omaisuuden merkitsemiseen (esim. minun sijastani),
- yksittäiset adjektiivit (esim. lämmin/kuuma, puhdas jne.) ja toisella kerralla niiden vastakohtat
- päävärit (valkoinen, musta, keltainen, sininen ja punainen), jotka ovat yksinkertaisimpia,
- perusasetukset.

Bibliografia

Barrett, MD ja Diniz, F. A. (1989). Leksikaalinen kehitys henkisesti vammaisilla lapsilla. *Kehitysvammaisten kieli ja viestintä*, 3-32.

Bassano, D. (2000). Substantiivien ja verbien varhainen kehitys ranskaksi : Sanaston ja kieliopin välisen rajapinnan tutkiminen. *Lapsen kielen lehti*, 27(3), 521-559.

<https://doi.org/10.1017/S0305000900004396>

COM-IN KA220-VET-
9A87A6EF © is licenced
under CC BY-NC-SA 4.0.

Co-funded by
the European Union

Berglund, E., Eriksson, M., & Johansson, I. (2001). Vanhempien raportit puhutusta kielitaidosta lapsilla, joilla on Downin oireyhtymä. *Puheen, kielen ja kuulon tutkimuksen lehti*.

Chapman, R. (2006). Kielten oppiminen Downin oireyhtymässä : Puhe- ja kieliprofiili verrattuna nuoriin, joilla on tuntemattoman alkuperän kognitiivisia häiriöitä. *Downin oireyhtymän tutkimus ja käytäntö*, 10(2), 61-66. <https://doi.org/10.3104/reports.306>

Chapman Robin S., Lintu Elizabeth Kay-Raining ja Schwartz, Scott E. (1990). Downin oireyhtymää sairastavien lasten nopea sanojen kartoitus tapahtumayhteyksissä. *Puhe- ja kuulohäiriöiden lehti*, 55(4), 761-770. <https://doi.org/10.1044/jshd.5504.761>

Clark, E. V. (1995). *Sanasto hankinnassa* (osa 65). Cambridge University Press.

Facon, B., Courbois, Y., & Magis, D. (2016). Poikkileikkausanalyysi sanaston ymmärtämisen kehityspoluista lapsilla ja nuorilla, joilla on Downin oireyhtymä tai erilaistumattoman etiologian älyllinen vamma. *Älyllisen ja kehitysvammaisuuden lehti*, 41 (2), 140-149. <https://doi.org/10.3109/13668250.2016.1160370>

Facon, B., Facon-Bollengier, T., & Grubar, J.-C. (2002). Kronologinen ikä, vastaanottavainen sanasto ja syntaksin ymmärtäminen kehitysvammaisilla lapsilla ja nuorilla. *American Journal on Mental Retardation*, 107(2), 91-98. [https://doi.org/10.1352/0895-8017\(2002\)107<0091:CARVAS>2.0.CO;2](https://doi.org/10.1352/0895-8017(2002)107<0091:CARVAS>2.0.CO;2); pikriinihappo

Facon, B., Magis, D., & Courbois, Y. (2012). Relaatiokäsitteiden vaikeudesta Downin oireyhtymää sairastavien osallistujien keskuudessa. *Kehitysvammaisten tutkimus*, 33(1), 60-68.

Facon, B., Nuchadee, M.-L., & Bollengier, T. (2012). Laadullinen analyysi Downin oireyhtymää sairastavien nuorten yleisestä vastaanottavasta sanastosta. *American Journal on Intellectual and Developmental Disabilities*, 117(3), 243-259.

Fenson, L., Dale, P. S., Reznick, J. S., Bates, E., Thal, D. J., Pethick, S. J., Tomasello, M., Mervis, C. B., & Stiles, J. (1994). Vaihtelu varhaisessa viestinnällisessä kehityksessä. *Lapsen kehityksen tutkimusyhdistyksen monografiat*, i-185.

Mervis, C. B., & Bertrand, J. (1994). Uuden nimettömän luokan (N3C) periaatteen omaksuminen. *Lapsen kehitys*, 65 (6), 1646-1662. JSTOR. <https://doi.org/10.2307/1131285>

Mervis, C. B., & Bertrand, J. (1995a). Uuden nimettömän luokan (N3C) periaatteen hankkiminen pienille lapsille, joilla on Downin oireyhtymä. *American Journal on Mental Retardation*.

Mervis, C. B., & Bertrand, J. (1995b). Varhainen leksikaalinen hankinta ja sanaston spurtti : vastaus Goldfield & Reznickille. *Lapsen kielen lehti*, 22(2), 461-468.

Oliver, B., & Buckley, S. (1994, 1. tammikuuta). Downin oireyhtymää sairastavien lasten kielen kehitys : Ensimmäiset sanat kahden sanan lauseisiin. Downin oireyhtymän tutkimus ja käytäntö. <https://doi.org/10.3104/reports.33>

COM-IN KA220-VET-
9A87A6EF © is licenced
under CC BY-NC-SA 4.0.

Co-funded by
the European Union

Roberts, J., Price, J., Barnes, E., Nelson, L., Burchinal, M., Hennon, E. A., Moskowitz, L., Edwards, A., Malkin, C., Anderson, K., Misenheimer, J., Hooper, S. R., & Abbeduto, L. (2007). Haurasta X-oireyhtymää sairastavien poikien vastaanottavainen sanasto, ilmeikäs sanasto ja puheentuotto verrattuna poikiin, joilla on Downin oireyhtymä. *American Journal on Mental Retardation*, 112(3), 177-193. [https://doi.org/10.1352/0895-8017\(2007\)112\[177:RVEVAS\]2.0.CO; pikriinihappo](https://doi.org/10.1352/0895-8017(2007)112[177:RVEVAS]2.0.CO; pikriinihappo)

Rondal, J.-A., & Comblain, A. (1999). Nykyiset näkökulmat kehitysdysfasioihin. *Neurolingvistiikan lehti*, 12(3-4), 181-212. [https://doi.org/10.1016/S0911-6044\(99\)00014-7](https://doi.org/10.1016/S0911-6044(99)00014-7)

Zampini, L., & D'Odorico, L. (2011). Leksikaalinen ja syntaktinen kehitys italialaisilla lapsilla, joilla on Downin oireyhtymä. *Kansainvälinen kieli- ja viestintähäiriöiden lehti*, 46(4), 386-396.

